

Čtvrtletní

Z P R A V O D A J

Českomoravské psychologické
společnosti

č. 23/1995

září 1995

NOVINOVÁ ZÁSILKA

6836549
p. Štejnová

Vydává Českomoravská psychologická společnost
Kladenská 48, 160 00 Praha 6
tel.: 316 7471

Podávání novinových zásilek povoleno
Ředitelstvím pošt Praha
čj 310/93-NP ze dne 25. 2. 1993

Milé kolegyně a kolegové,
chtěli bychom poděkovat vám všem, kteří splnili svou členskou povinnost pro letošní rok, i těm, kteří zachovali Společnosti i nadále svou přízeň a doplatili za roky minulé. Je však stále dost nejasností kolem individuálního a kolektivního členství, pokusíme se proto stručně shrnout podstatné.

ČESKOMORAVSKÁ PSYCHOLOGICKÁ SPOLEČNOST sdružovala do roku 1989 psychology všech specializací. V roce 1990 byl schválen Zákon o sdružování občanů, na jehož základě se řada psychologů sdružila v asociace - samostatné právnické subjekty. ČMPS zůstává nadále společností individuálních členů, z nichž někteří kromě toho vstupují do asociací podle své specializace. Úhrada členských příspěvků asociaci však neznamená zároveň úhradu pro ČMPS.

Pro udržení vzájemných kontaktů všechny asociace až na výjimku (AFP) požádaly o kolektivní členství ve Společnosti. Pro ČMPS z toho vyplývala povinnost zasílat všem členům asociací (podle dodaných seznamů) Čtvrtletní zpravodaj, na což asociace podle počtu členů přispívaly ze svého rozpočtu. V lednu 1995 byla založena Česká psychologická unie, ve které se scházejí zástupci ASOCIACE MANŽELSKÝCH A RODINNÝCH PORADCŮ, ČESKÉ ASOCIACE PSYCHOLOGŮ PRÁCE A ORGANIZACE, ASOCIACE PORADENSKÝCH PRACOVNÍKŮ VE ŠKOLSTVÍ, ASOCIACE DOPRAVNÍCH PSYCHOLOGŮ, ASOCIACE PSYCHOLOGŮ SPORTU a ČESKOMORAVSKÉ PSYCHOLOGICKÉ SPOLEČNOSTI. Česká psychologická unie požádala ČMPS o to, aby Čtvrtl. zpravodaj nadále dostávali všichni členové jejích asociací s tím, že se bude na finančních nákladech podílet poměrnou částkou podle počtu členů té které asociace. Tento finanční příspěvek vyčlení Česká psychologická unie z příspěvků asociací, které budou přibližně odpovídat původním částkám za kolektivní členství v ČMPS.

ASOCIACE PSYCHOLOGŮ V OBL. PSYCHOLOGICKÉHO PORADENSTVÍ A PÉČE O DĚTI, MLÁDEŽ A RODINU se sídlem v Brně a ASOCIACE KLINICKÝCH PSYCHOLOGŮ ČECH, MORAVY A SLEZSKA s pobočkami v Praze, Brně a Plzni si ponechaly kolektivní členství v ČMPS a jejich zástupci se zúčastňují setkání rady. ASOCIACE FORENZNÍCH PSYCHOLOGŮ stojí mimo uvedená psychol. společenství, její členové jsou však převážně zároveň členy ČMPS. Dá se tedy říci, že psychologové udržují mezi sebou kontakty, což je jistě v zájmu věci.

Dodatečně k nám z Moravy dospěla zpráva, že profesorem psychologie na Masarykově universitě v Brně se stal náš vzácný a milý člen, předseda sekce psychologie zdraví a letošní jubilant Jaro Křivohlavý. Upřímně blahopřejeme !!

Rádi bychom vyhověli četným a naléhavým žádostem o zpracování adresáře všech psychologů působících v České republice jako službu psychologické obci. Je samozřejmé, že adresář bude přiané sloužit pouze pro tuto potřebu. Poslední, který máme k dispozici, pochází totiž z roku 1968.

Jsme si vědomi, že je to v současné situaci neustálých změn obtížný úkol, ale přesto doufáme, že nám jej pomůžete zvládnout. Prosíme vás, abyste co nejdříve zodpověděli dotazy uvedené na zadní straně a odeslali je na adresu společnosti - ČMPS, Kladenská 48, 160 00 Praha 6.

Rádi bychom adresář vydali v brzké době a jsme závislí na Vaší ochotě ke spolupráci. Chtěli bychom oslovit i nečleny Českomoravské psychologické společnosti a České psychologické unie, kteří náš Zpravodaj nedostávají. Prosíme vás, abyste kolegy ve svém okolí informovali o možnosti se k nám připojit a údaje nám pro tento účel poskytnout.

Rada ČMPS rozhodla o udělení čestného členství třem významným osobnostem psychologického života - Dr. phil. Jiřině Prekopové, prof. Josefu Brožkovi a prof. Colinu Stevensonovi.

Dr. Jiřina Prekopová, nar. 1928 na Moravě, působila původně jako učitelka na našich školách. Po ruské okupaci v r. 1968 odešla se svým manželem Slovákem, který předtím strávil za své protitotalitní postoje řadu let ve vězení, do Německa.

V Heidelbergu vystudovala psychologii a působila jako klinický psycholog v dětských domovech a posléze po mnoho let v oddělení vývojových poruch v Olga-Hospital ve Stuttgartu. Manžel předčasně podlehl následkům dlouhého věznění. Ona zůstala sama a své síly i odborné vědění věnuje psychologické pomoci opuštěným a postiženým dětem.

V průběhu let se vypracovala na vůdčí a mezinárodně uznávanou osobnost v této oblasti. Vyvinula originální psychoterapeutickou metodu a přístup: terapii pevným objetím (Festhaltentherapie), kterou rozpracovala a zabudovala do komplexního systému vycházejícího z humanistické a systemické orientace. Je autorkou či spoluautorkou řady knih s psychologickou a výchovnou tematikou, jež patří na německém trhu k bestsellerům. Tři z těchto knih (Malý tyran, Děti jsou hosté..., Neklidné děti) vyšly v češtině a znamenají velkou pomoc pro naše rodiče a psychology. Po listopadu 1989 přijíždí dr. Prekopová pravidelně k nám do České republiky a obětavě a nezištně předává své zkušenosti a znalosti našim rodičům, psychologům a dalším odborníkům. Pro svou mimořádnou odbornou kompetenci i v průběhu desetiletí osvědčené lidské kvality by byla jako čestná členka ozdobou naší Českomoravské psychologické společnosti. Dr. Prekopová bude přednášet na Poradenském dni 28. 11. 1995 (viz Různá oznámení) a při této příležitosti převezme čestné členství.

PhDr. J. Šturma

Světově známý psycholog a antropolog univ. prof. **Josef Brožek** se narodil 14. 8. 1913 v Mělníku, během dětství prošel s rodiči mnoha štátcemi v různých jazykových prostředích. Psychologii studoval na Karlově universitě, jak na české tak i na německé filosofické fakultě (tam tehdy působil experimentální psycholog J. Lindworski), kromě toho zapisoval také antropologii. Po krátkém působení v karlínské Poradně pro volbu povolání nastoupil v r. 1937 jako psycholog ve Zlíně, odkud odešel na podzim r. 1939 na zkušenou do USA - zcela v duchu tehdejšího managementu firmy Baťa. V důsledku druhé světové války a dalších okolností se již vrátit nemohl. Nikdy se však nepovažoval za emigranta.

Za války pracoval pro Office of Scientific Research and Development - nejvyšší vědeckou organizaci válečných let.

Záhy vešel ve známost obou oborů - psychologie i antropologie - svým významným podílem na badatelském projektu minnesotské university, dokumentovaném publikací The Biology of Human Starvation (Minneapolis, 1950). Na své psychologické, fyziologické i morfologické zkoumání navazoval v dalších četných pracích. Při své návštěvě vlasti v r. 1963 převzal v Humpolci zlatou medaili Aleše Hrdličky. Další dominantní oblastí prof. Brožka je historie psychologie, kam patří mnohá objevná zjištění týkající se zejména oblasti "objektivní" (tzn. neintrospektivní) psychologie, monografie v edici Purkyniana, v poslední době psychologické názory T. G. Masaryka, obojí ve spolupráci s J. Hoskovcem, který zpracoval také podrobný životopis prof. Brožka v Čs. Psychologii XXVII,3. Jak bohaté bylo také osmé decennium prof. Brožka, se můžeme dočíst v jeho vlastním Supplementu v ročníku XXXVII,6. Díky svým mimořádným jazykovým znalostem slovanských i západních jazyků se prof. Brožek významně podílí na mezinárodní organizaci vědecké práce. Je vynikajícím moderátorem vědeckých symposií, recenzentem nespočetných publikací. Je záslužné, že zajistil recenze prací slovanských autorů v časopise Contemporary Psychology. Během celého období totalitního režimu podporoval řadu našich mladých psychologů zásilkami odborných publikací, radou, zajišťováním studijních pobytů ad. Z domova rád přijímal publikace z oblasti folkloru a české a moravské lidové hudby. Sám je zasvěceným znalcem hudby a muzikant tělem i duší. Na Lehigh University v Bethlehemu, PA, kde do svého emeritování působil, vybudoval knihovnu, kde by se možná našla leckterá publikace, kterou doma marně hledáme.

Prof. Brožek vždy dbal na to, aby v žádné korespondenci a v publikaci nechyběl háček v jeho jméne. I tento detail zapadá do celkového obrazu jeho vlastenectví. Když se dověděl o udělení čestného členství naší Společnosti, projevil upřímnou radost a naznačil, že by diplom rád přijal osobně v r. 1996. S jemným humorem připojil, že jako člen ČMPS nebu-

de "národnostním problémem" - vždyť septimu vyatudoval v Brně a dva roky působil jako psycholog rovněž na Moravě.

Prof. J. Švancara

Prof. Colin Stevenson, M. Phil., Dip.Ed., nar. 1928, povoláním psycholog, působil původně jako důstojník ve vzdělávacím odboru britské armády. Jeho úkolem bylo zabývat se psychologickými a výchovnými problémy vojáků, zejména souvisícími s poruchami učení. Z té doby pochází monografie o funkční negramotnosti u dospělých osob. Působil či spolupracoval takto s odd. klinické psychologie, Royal Victoria Hospital v Netley a s psychiatrickým odd., Tidworth Military Hospital zaměřen na léčbu a rehabilitaci vojáků trpících mozkovými poškozeními anebo emočními poruchami. Po odchodu z armády působil jako ředitel Centra pro poruchy učení Královské asociace pro poruchy a rehabilitaci. Později pracoval na Univerzitě v Southamptonu, kde založil a vedl Středisko pro poruchy učení (1980-84) a v oddělení dětského zdraví University v Bristolu. Jako hostující profesor působil na universitě v Calgary, v Gdaňsku a na Columbia University v New Yorku.

V r. 1981 založil a dosud řídí Mezinárodní studijní skupinu pro speciální výchovné potřeby s cílem podněcovat a koordinovat mezinárodní spolupráci a výměnu zkušeností na tomto tehdy novém poli. Snahou prof. Stevensona od samého počátku bylo zapojit do tohoto společenství i kolegy ze zemí tehdejšího komunistického bloku. S vynaložením mimořádného úsilí i vlastních prostředků, s nesmírnou osobní obětavostí, velkorysostí a vynalézavostí navazoval kontakty s kolegy, vytvářel spojení, dodával poznatky a literaturu. Každoročně organizuje semináře (v r. 1987 se konal v Praze), které znamenají setkání odborníků nejrůznějších styčných profesí a ze všech světadílů. Již v osmdesátých letech jsme tedy mohli těžit z těchto kontaktů ku prospěchu našich dětí. Prof. Stevenson se v r. 1983 stal prvním zahraničním členem naší Logopedické společnosti (stal se přítelem zemřelého prof. Sováka).

Po listopadu 89 tuto svou pomoc spočívající ve vytváření mostů mezi západní a naší psychologií a speciální pedagogikou zintenzivnil natolik, že od r. 1992 své těžiště přenesl do Prahy.

Působí jako hostující profesor na Pedagogické fakultě (katedra psychologie), úzce spolupracuje s katedrou psychologie Filosofické fakulty při výuce studentů (školní a poradenská psychologie, psychologie handicapovaných dětí, problémy integrace postižených osob, anglická odborná terminologie). Jeho činnost však je podivuhodně obsáhlá: přednáší na odborných forech i pro širší veřejnost, radou a zkušenostmi účinně pomáhá při organizaci péče o děti s postiženími (spolupráce s Magistrátem hl.m. Prahy, aktivní podíl při vzniku a činnosti nových zařízení, jako je Dětské

centrum Paprsek). Mnoho času od počátku věnuje rozběhu a pravidelné práci souvisící s činností konta Bariéry. Úzce spolupracuje s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a s Pedagogickou fakultou UK při vytváření koncepce výchovy k zdravému životnímu stylu (zdravotní a sexuální výchovy) a zajištění podmínek k její realizaci. Prvý rok jeho působení měl zahraniční stipendium, v posledních dvou letech si vydaje spojené s pobytem v ČR hradí převážně sám. Je zřejmé, že jeho pomoc, prokazovaná dlouhodobě v dřívějších dobách nesvobody i v posledních letech, kdy se v těchto oblastech otevřely nové možnosti, je nezištná, velkorysá, vysoce kompetentní a přinášející mnohé konkrétní plody. Čestné členství v naší Českomoravské psychologické společnosti udělené v souvislosti s ukončením déledobého pobytu prof. Stevensona by bylo vhodným oceněním jeho mnohostranné a dlouhodobě angažované pomoci naší psychologii a psychologům, studentům psychologie a našim občanům s postiženími.

PhDr. J. Šturma

Akce sekcí

*Psychologická sekce Psychiatrické společnosti ČLS JEP
Českomoravská psychologická společnost - sekce klin. psychologie
Pracovní skupina pro psychologii při Čes. pediater. spol. ČLS JEP*

pořádají společně

82. klinicko-psychologický den,

který se koná 9. října 1995 od 9.00 do 13.30 ve velkém sále Lékařského domu, Sokolská 31, Praha 2.

Koordinátor: PhDr. Karel Netík

Téma: K otázkám současné kriminality

Program:

K. Netík: Trestná činnost a účinnost trestů.

J. Malý: Východiska a perspektivy vývoje českého vězeňství.

M. Kohoutek: Psychologické problémy výkonu dlouhodobých trestů.

J. Neumann: Téma vyhrazeno.

S. Hájek: Vražedná jednání mezi partnery.

J. Čech: Znásilnění, psychologické osobitosti trestného činu.

S. Kloubek: K obětem trestných činů - z kriminálního hlediska.

D. Netíková, K. Netík: K chování obětí násilných deliktů.

Psychologická sekce Psychiatrické společnosti ČLS JEP
Českomoravská psychologická společnost - sekce klin. psychologie
Pracovní skupina pro psychologii při Čes. pediatr. spol. ČLS JEP

pořádají společně

83. klinicko-psychologický den,

který se koná 11. prosince 1995 od 9.00 do 13.30 ve velkém sále Lékařského domu, Sokolská 31, Praha 2.

Koordinátor: doc. PhDr. Jan Srnec, CSc.

Téma: Eticko-psychologické problémy soudobé společnosti
(antisociální projevy, podnikání, politika aj.)

K tématu promluví psychologové a političtí experti.

Pracovní skupina pro psychologii při Čes. pediatr. spol. ČLS JEP
Psychologická sekce Psychiatrické společnosti ČLS JEP
Českomoravská psychologická společnost - sekce klin. psychologie

pořádají společně

84. klinicko-psychologický den,

který se koná 8. ledna 1996 od 9.00 do 13.30 ve velkém sále Lékařského domu, Sokolská 31, Praha 2.

Téma bude o tom, jaké jsou a co potřebují dnešní děti a dospívající.

Program bude upřesněn v prosincovém čísle Zpravodaje.

Již dnes uvádíme data konání
klinicko-psychologických dnů v roce 1996

84. KPD	8. ledna 1996
85. KPD	11. března 1996
86. KPD	13. května 1996
87. KPD	14. října 1996
88. KPD	9. prosince 1996

Za spolupořadatele KPD se těší na shledání

PhDr. Miluše Havlínová, CSc.

Sekce obecné a teoretické psychologie pořádá v podzimním období 1995 tyto akce:

1. Přednášku PhDr. Oigy Kolaříkové, DrSc.:

„Některá témata psychologie náboženství“

Přednáška se koná ve středu dne 11. října 1995 ve 14. 30 hod v Psychologickém ústavu AV ČR, Husova ul. č. 4, Praha 1, II. patro, místn.č. 214.

2. Přednášku PhDr. Daniela Hellera:

„Čtvrtý evropský psychologický kongres v Athénách“

Přednáška se koná ve středu 25. října 1995 ve 14. 30 hod, místo viz výše. Všichni zájemci jsou srdečně zváni.

PhDr. Miluše Sedláková
předsedkyně sekce

*** Pracovní skupina pro neuropsychologii ČMPS
si Vás dovoluje pozvat na

22. pracovní seminář neuropsychologů

„First World Congress on Brain Injury, 14. - 17. May 1995, Copenhagen, Denmark.“

As. MUDr. Yvona Angerová, PhDr. Jan Šplíchal, rehabilit. klinika I. LF UK Praha

Kazuistiky. (Využití KBT u neurol. nemocných; psychoterapie v rehabilitaci vertebrogenních syndromů, neuropsychologická rehabilitace).

PhDr. Jana Koblihová, ÚVN Praha, Mgr. Jaroslava Březáková
a Mgr. Alena Březáková, rehabilit. klinika nemocnice Královské Vinohrady, Mgr. Libuše Novotná, nemocnice Pardubice.

Seminář se koná dne 10. 10. 1995 ve 14.00 hod. ve Fakultní Thomayerově nemocnici, Praze 4-Krč, neurologické klinice IPZV, pavilon B2 (posluchárna v suterénu vpravo). Spojení: metro Kačerov, bus FTN.

23. pracovní seminář neuropsychologů

Patofyziologie čichu.

Prof. MUDr. Tomáš Radil, DrSc., Fyziologický ústav AV ČR Praha.

Válečná traumata dětí v Bosně.

Mgr. Marek Preiss, psychiatrická klinika I. LF Praha.

Seminář se koná dne 12. 12. 1995 ve 14.00 hod., místo viz výše.

Na Vaši účast se těší

PhDr. Petr Kulišťák
vedoucí pracovní skupiny pro neuropsychologii

Ve dnech 9. - 11. 6. 1995 se sešlo 40 zájemců o psychologii zdraví ve Vernířovicích na Šumpersku ke svému pravidelnému jarnímu "klání".

Úvodní část programu byla netradiční. Václav Břicháček adaptoval metodu řízení skupinové diskuse na rozbor současné situace psychologů a zvláště pak těch, kteří se zabývají psychologií zdraví. Téma znělo:

„Psychologové v džungli aneb kde nás bota nejvíce tlačí“.

Postupovalo se tak, že o problémech současného stavu a strategie dalšího postupu uvažovali nejprve jednotlivci, poté o tom diskutovali dvojice. Posléze čtveřice, osmice atp. až se o věci jednalo v plenu. O obsahu této rozpravy pojedná autor jinde. Zde je možno říci, že byla mimořádně bohatá a podnětná.

V programu vystoupila kolegyně M. Galaktionová s tematikou relaxace zaměřené na regeneraci, Petr Grinninger s atelierovou formou výuky v oblasti zdravého života, L. Křišťanová s výsledky zjišťování různých pohledů na zdraví jak dětí, tak studentů pedagogické fakulty, J. Mareš s výzkumem spokojenosti pacientů a později i s problematikou hospitalizování dětí spolu s jejich rodiči, M. Glasová s krátkou formou terapie - jak se s ní setkala v Anglii, J. Křivohlavý s burnout syndromem a jeho praktickým řešením (desaterem péče o pečovatelky), M. Havlínová s otázkami resilience, tj. odolnosti dětí, jak je studována v mezinárodním programu, D. Miezgová s projektem prevence toxických závislostí na ZŠ, V. Hošek s průzkumem pohybové odolnosti a zdravím studentů, Karel Hašler s průzkumem relaxačních technik u psychologů zabývajících se otázkami zdraví, kolega Senka z Bratislavy s průzkumem zvládání obtíží postiženými dětmi. Ten zároveň podal přehled několikaletého výzkumného plánu VDUPaPu o "coping" - zvládání těžkých životních situací, v němž k. Páleník studuje vlivy prosociálního chování, k. Kováč kognitivní a kreativní metody, k. Matěj vliv emocí a k. Kolbechová vlivy školy.

Přehled diskutovaných témat nic neříká o kráse Jeseníků, které jsme zastihli v jarním slunci, o ranních rozcvičkách v rose (a horském potoce), o výletech, o přátelském ovzduší a atmosféře dobrých vzájemných vztahů.

V průběhu vernířovského setkání byl podán přehled nových monografií a učebnic psychologie zdraví, informace o sjezdech a kongresech o psychologii zdraví a o nových metodách posilování zdraví.

Prof. Jaro Křivohlavý

Oznámení asociací

Asociace klinických psychologů

Volby: 31. 1. 1995 byly uzavřeny korespondenční volby členů presidia AKP pro volební období 1995-1997. Za členy presidia AP byli zvoleni a dne 15. 5. 1995 na zasedání presidia pověřeni funkcemi tyto kandidáti:

prezident AKP: PhDr. Jiří Růžička

vícepředseda: PhDr. Dana Krejčířová

tajemník: PhDr. Marie Nesrstová

pokladník: PhDr. Lenka Malátová

tiskový referent: PhDr. Blanka Bouchalová

členové presidia: PhDr. Anežka Hejnová, PhDr. Jana Maiwaldová, všichni předsedové regionálních poboček AKP.

Zasedání presidia se z podnětu presidenta AKP koná vždy 1x v měsíci v Praze. Nejbližší data zasedání: 18. 9., 16. 10., 27. 11. 1995.

Kontaktní adresa: Presidium AKP, Psychoterapeutické středisko, Břehová 3, 110 00 Praha, tel. 2324027 nebo 2324277.

31. 1. 1995 bylo ukončeno i korespondenční hlasování o změně Stanov a Organizačního řádu AKP. Změna byla odhlasována ve znění uvedeném v příloze hlasovacích lístků bez připomínek. Na základě těchto odhlasovaných změn zvolilo presidium 26. 6. 1995 tyto členy "odborné rady": PhDr. Jiří Růžička, PhDr. Dana Krejčířová, PhDr. Karel Koblic, PhDr. Alena Paloušová, PhDr. Jan Ženatý, PhDr. Karel Humhal, PhDr. Jana Kocourková, PhDr. Petr Junek.

V jednotlivých regionech AKP probíhají volby do rady oblastních poboček. Předsedové jednotlivých regionálních rad ke dni 26. 6. 1995:

Praha: PhDr. Blanka Čepická

Brno: PhDr. Lydie Zbořilová

Ostrava: PhDr. Milena Tejklová

České Budějovice: zastupující předseda - PhDr. Iva Nesnídalová a PhDr. Vlasta Roušalová

Olomouc: PhDr. Jan Vilhelm

Plzeň: PhDr. Ludmila Blažková

Havlíčkův Brod: PhDr. Jaroslav Veselý

Dohodovací řízení:

- v připravovaném novém seznamu výkonů je minutová mzda klinického psychologa vyrovnána s minutovou mzdou lékaře. Dosavadní konsensus o hodnotě je 2,16 Kč za minutu (pro srovnání: v dosud platném seznamu výkonů je 0,473 Kč za min.). Termín platnosti nového seznamu výkonů je stále nejasný.

- bodová hodnota kodu 9102 a 9103 (skupinová psychoterapie I. a II.) byla podle vyhlášky MZ 112/95 Sb. od 1. 8. 1995 navýšena: 9102 - 48 bodů, 9103 - 16 bodů
 - kod 9106 - komplexní psychologické vyšetření s časovou jednotkou 60 min. je možné v jednom dni pro jedno RČ použít pouze 3x (tj. 180 min.). Na jedno komplexní vyšetření (jeden nález) může být vykázáno maximálně 8 x 60 min.
 - kod 9107 - kontrolní psychol. vyšetření s čas. jednotkou 30 min. je možno vykázat na jedno RČ (jeden nález) pouze 6x, tj. 180 min.
 - kod 9108 - cílené psychol. vyšetření s čas. jednotkou 60 min. je možné v jednom dni pro jedno RČ vykázat pouze 2x, tj. 120 min. Na jeden nález je možno vykázat maximálně 6 x 60 min.
- Vykazovaný čas u všech těchto bodů (9106, 9107, 9108) zahrnuje jak práci psychologa v přítomnosti pacienta, tak v jeho nepřítomnosti, tj. zpracovávání protokolů, dokumentace a vyhotovení nálezu.
- Zdravotnické pojišťovny připravují limitace. V současné době jsou ve všech oborech mapována časová rozpětí a množství kodů vykazovaných při jedné návštěvě.
 - 1. 6. 1995 se zástupci AKP (dr. Čepická, dr. Humhal, dr. Malátová) společně se zástupci ministerstva zdravotnictví účastnili prvního jednání Branné bezpečnostního výboru o zákonných ustanoveních pro držení střelné zbraně. Jednání dosud nedospělo k definitivním závěrům.
 - v nově připravovaném seznamu výkonů budou výkony všech oborů zdravotnictví rozděleny do šesti kategorií podle požadovaného vzdělání. Výkony psychologů jsou rozmístěny mezi index 3 - 5. K příslušnému indexu se bude vztahovat i různá minutová mzda.
 - 6. - 9. 4. 1995 se v Janských lázních konalo symposium o supervizi za účasti zástupců všech psychoterapeutických směrů. Psychoterapie byla rozdělena na podpůrnou, odbornou a systematickou a byly vypracovány návrhy na jejich definování. Odborná psychoterapie je přiřazena k indexu 3, systematická k indexu 5. Bližší informace budou uveřejněny po schválení návrhu.
 - na návrh Ministerstva zdravotnictví vypracovává Psychoterapeutická společnost společně s Kabinetem psychologie ILF koncepci psychoterapie jako oboru s "atestací". "Atestace", tj. specializovaná funkční odborná zkouška, bude podmínkou k uzavření smlouvy se zdravotnickými pojišťovnami o úhradě systematické psychoterapeutické práce. "Atestace" se týká všech vysokoškolských oborů zdravotnictví. Její organizace bude v kompetenci Kabinetu psychologie ILF. Bližší informace v dalších číslech Zpravodaje.

Psychodiagnostické testy lze objednat na adrese:
PSYCHODIAGNOSTIKA, s.r.o. **PSYCHOPROF**

BOX 248
 Arne Nováka 1
 660 88 Brno
 tel.05/41321258, 1.365

Sládkovičova 7
 94063 Nové Zámky
 Slovenská republika
 tel. 0817/23506

Na uvedené adrese (pobočka dřívější a současně Psychodiagnostiky Bratislava) lze bezplatně obdržet nab. katalog 94/95 a jeho dodatky (duben 1995)

Nabízí ROR tabule, Zullinger tab., Szondiho test aj. Nabídkový list na uvedené adrese.

Odborné akce v regionech:

Brno - Brněnský institut psychoterapie (BIP) organizuje teoretické, výcvikové a supervizní kurzy pro psychology, lékaře, SPZ, pedagogy aj. různého zaměření (pozitivní psychoterapie, Orgon psychoterapie, psychoanalytické skupiny apod.) Nabídkový list na adrese: BIP, Rezkova 53, 602 00 Brno.

Plzeň - organizuje kurzy hypnozy, hypnoanalýzy, KB terapie, psychoanalytické semináře. Nabídkový list na adrese: PhDr. L. Blažková, Psychiatrická léčebna, 334 41 Dobruška, tel. 019/7972401.

Různé:

- AKP podpořila Lékařskou komoru v nesouhlasu s protikomorovou politikou vlády. Profesní komora jako sdružení odborníků je zárukou etiky profese.

- AKP připravuje návrh na minimum požadované dokumentace psychologické práce. Informace budou zveřejněny ve Zpravodaji.

- AKP připravuje dodatek k Organizačnímu řádu AKP: člen AKP, který po obdržení dvou písemných upomínek v průběhu 6ti měsíců od radou pobočky stanoveného data splatnosti členských příspěvků nesplatí členský příspěvek, bude z AKP vyloučen. Přestává tak být i kolektivním členem Českomoravské psychologické společnosti a nebude dostávat její Zpravodaj. Tento návrh bude členům AKP předložen na valném shromáždění ke schválení (podzim 95).

- v důsledku nárůstu finančních výdajů za úhradu ztráty času při vykonávání pověřených činností zástupci presidia (viz odhlasovaná změna Stanov a Organizačního řádu AKP) se presidium dostalo do přechodné finanční tísně. Obrací se proto na pokladníky regionálních poboček AKP s prosbou o zaslání 50% stavu pokladny pobočky k 31. 5. 1995 jako zálohy odvodu za r. 1995. Za pochopení a vstřícnost děkuje president a pokladník AKP.

- PhDr. Karel Koblic, člen odborné rady, bude zastupovat AKP v "Radě pro rozvoj a transformaci péče o duševní zdraví" jako poradním orgánem MZ

- valné shromáždění je připravováno na podzim 1995

- informace z práce presidia AKP shromáždila a sepsala PhDr. Bl. Bouchalová, tiskový referent presidia, Poliklinika, Zahradníková 2/8, psychologická ambulance, 602 00 Brno. Na tuto adresu je možno zasílat informace, či dotazy z práce regionů.

PhDr. Blanka Bouchalová

Různá oznámení

Kabinet psychologie IPVZ

Návrh kursů a odborných stáží na leden - červen 1996

Kurs speciální průpravy v klinické psychologii

vedoucí: PhDr. J. Ženatý

termín: 15. 4. - 19. 4. 1996

místo konání: IPVZ Praha

předpokládaný počet účastníků: 20

program: přehled psychologické diagnostiky a psychopatologie dětí i dospělých, základní psychoterapeutické směry a metody - dle otázek ke specializační zkoušce.

Kurs: Úvod do klinické psychologie dospělých

vedoucí: PhDr. J. Ženatý

termín: 18. 3. - 19. 3. 1996

místo konání: Kabinet psychologie IPVZ Praha, PL Bohnice

předpokládaný počet účastníků: 8

určení: pro psychology zařazené do speciální průpravy, kteří pracují s dětmi, kurs je zaměřen na praktické seznámení se se základy klinické psychologie dospělých.

Kurs: Úvod do klinické psychologie dětí

vedoucí: PhDr. D. Krejčířová

termín: 20. 3. - 21. 3. 1996

místo konání: Kabinet psychologie IPVZ, FTN, FN Motol

předpokládaný počet účastníků: 8

určení: pro psychology zařazené do speciální průpravy, kteří pracují s dospělými

program: seznámení se se základy klinické psychologie dětí, vývojová diagnostika a diagnostika dětí předškolního a školního věku, otázky náhradní rodinné péče a ústavní výchovy, psychologická problematika neurologických onemocnění u dětí, přehled terapeutických přístupů.

Pokračovací kurs v Rorschachově metodě IV.

vedoucí: PhDr. J. Ženatý

termín: 12. 2. - 13. 2. 1996

místo konání: IPVZ Praha

předpokládaný počet účastníků: 20

určení: pro absolventy 3. části kursu a pro pokročilé v této metodě.

Kurs: Otázky diferenciální diagnostiky v klinické psychologii

vedoucí: PhDr. J. Ženatý

přednášející: PhDr. J. Ženatý, PhDr. N. Kubíčková, PhDr. I. Chodura

termín: 20. 5. 1996

místo konání: IPVZ Praha

předpokládaný počet účastníků: 20

program: WAIS-R, MMPI, ROR

předpokládaný počet účastníků: 20

Kurs: Psychologická problematika neurologických onemocnění u dětí

vedoucí: PhDr. D. Krejčířová

termín: 14. 2. - 16. 2. 1996

místo konání: IPVZ Praha

předpokládaný počet účastníků: 20

program: psychologická diagnostika neurologicky nemocných dětí, vývoj dětí s organickým postižením CNS, práce s rodinou neurologicky nemocných dětí, psychosociální problematika, možnosti psychoterapie a rehabilitace.

předpokládaný počet účastníků: 20

Cyklus jednodenních kursů v rámci speciální průpravy v klinické psychologii

vedoucí: PhDr. J. Ženatý, PhDr. D. Krejčířová

termíny: 4. 1. 1996 PhDr. D. Krejčířová

1. 2. 1996 PhDr. D. Krejčířová

7. 3. 1996 PhDr. J. Ženatý

4. 4. 1996 PhDr. J. Ženatý

2. 5. 1996 PhDr. D. Krejčířová

6. 6. 1996 PhDr. J. Ženatý

místo konání: IPVZ Praha, Ruská 85, Praha 10

určení: pro psychology zařazené do speciální průpravy v klinické psychologii. Koná se v uvedené termíny vždy od 10.00 hodin. Dopoledne (10.00 - 12.00) je kazuistický seminář, **přineste si, prosím, kazuistiky, které připravujete ke zkoušce.** Odpoledne (13.00 - 16.00) se vždy koná odborná přednáška k vybraným otázkám. Kazuistické semináře věnované psychologii dospělých vede dr. Ženatý, semináře věnované psychologii dětí dr. Krejčířová. Náplň odpoledních přednášek bude upřesněna dodatečně. Na tyto kursy se předem nehlaste, účast je volná, poplatek zaplatíte na místě.

Plán přednáškového cyklu pro psychology zařazené do speciální průpravy (září - prosinec 1995)

7. 9. 1995 10-12 h. PhDr. D. Krejčířová: kazuistické konzultace zaměřené na děti (posluchači přinesou rozpracovaný kazuist. materiál)
- 13-16 h. PhDr. H. Vyhnálková: Rodinná terapie
5. 10. 1995 10-12 h. PhDr. J. Ženatý: kazuistické konzultace zaměřené na dospělé (posluchači přinesou rozpracovaný kazuist. materiál)
- 13-16 h. PhDr. O. Marlinová: Dynamické směry v psychoterapii (Sullivan, Fromm, Horneyová, Alexander)
2. 11. 1995 10-12 h. PhDr. D. Krejčířová: kazuistické konzultace zaměřené na děti (posluchači přinesou rozpracovaný kazuist. materiál)
- 13-16 h. Prof. J. Křivohlavý: Psychologie zdraví
7. 12. 1995 10-12 h. PhDr. J. Ženatý: kazuistické konzultace zaměřené na dospělé (posluchači přinesou rozpracovaný kazuist. materiál)
- 13-16 h. PhDr. A. Vyšatová: Péče o somaticky nemocné a v geriatrici

Odborná stáž v psychologické vývojové diagnostice (0-3 roky)

vedoucí: PhDr. D. Krejčířová

termín: 15. 1. - 26. 1. 1996

místo konání: kabinet psychologie IPVZ, FTN, Vídeňská 800, Praha 4

předpokládaný počet účastníků: 2

Odborná stáž v dětské klinické psychologii

vedoucí: PhDr. D. Krejčířová

termín: 18. 3. - 29. 3. 1996

místo konání: Kabinet psychologie IPVZ, FTN, Vídeňská 800, Praha 4

předpokládaný počet účastníků: 2

Odborná stáž v pediatrické psychologii

vedoucí: PhDr. D. Krejčířová

termín: 20. 5. - 31. 5. 1996

místo konání: Kabinet psychologie IPVZ, FTN, Vídeňská 800, Praha 4

předpokládaný počet účastníků: 2

Odborná stáž v užití Rorschachovy metody v klinické praxi - II.

vedoucí: PhDr. J. Ženatý

termín: 10. 6. - 12. 6. 1996

místo konání: Kabinet psychologie IPVZ, Vídeňská 800, Praha 4

předpokládaný počet účastníků: 4 - 6

určení: pro psychology pracující s Rorschachovou metodou, naplní budou kazuistické semináře s využitím této metody.

Kabinet klinické psychologie - kabinet geriatrici IPVZ

Kurs: Úvod do psychologické problematiky péče v geriatrici

vedoucí: PhDr. A. Vyšatová

termín: 3. 6. - 4. 6. 1996

místo konání: IPVZ Praha

předpokládaný počet účastníků: 20

určeno: pro psychology a lékaře

náplň: Uvedení do problematiky diagnostiky psychologických změn ve stáří (intelekt, sociální adaptace, psychické poruchy). Otázky psychologické rehabilitace, resocializace a psychoterapeutického vedení. Práce s rodinou nemocného.

Odborná stáž v geriatrické psychologii

vedoucí: PhDr. A. Vyšatová

termín: 13. 5. - 24. 5. 1996

místo konání: předběžně geriatrická klinika LF, U staré školy 1, Praha 1
určení: pro psychology pracující se starými a dlouhodobě nemocnými pacienty.

předpokládaný počet účastníků: 2

Katedra neurologie IPVZ

Kurs: Neuropsychologie a jazyk (v teorii a praxi)

vedoucí: PhDr. P. Kulišťák

termín: 22. 4. - 24. 4. 1996

místo konání: IPVZ Praha

určeno: psychologům, logopedům-afaziologům, příp. neurologům či jiným specialistům.

program: (neuro)lingvistika, diagnostika poruch jazyka a řeči - metody, rehabilitace a reedukace (různé přístupy).

předpokládaný počet účastníků: 24

Odborná stáž v problematice neuropsychologické diagnostiky

vedoucí: PhDr. Petr Kulišťák

termín: 1. 4. - 19. 4. 1996

místo konání: katedra neurologie, FTN, Vídeňská 800, Praha 4

určeno: psychologům s perspektivou neuropsychologické specializace.

předpokládaný počet účastníků: 1 - 2

se sídlem v Praze 1, Břehová 3, 110 00 pořádá ve dnech 24. - 26. 11. 1995 ve spolupráci s dánským *Institutem pro skupinovou analýzu workshop*. Program : malé skupiny (do nichž se rozdělí účastníci workshopu), velká skupina, přednášky o skupinové analýze.

Skupiny povedou dánští lektoři. Znalost angličtiny (i částečná) je vítaná, skupiny s překladatelem jsou však též možné. Francouzsky mluvící skupinu je též možno vytvořit, bude-li dosti zájemců.

Workshop je určen psychoterapeutům i studentům se zájmem o skupinovou psychodynamiku, psychologům a lékařům, kteří by měli zájem o další výcvik ve skupinové analýze v insitutu při *České společnosti pro psychoanalytickou psychoterapii* nebo těm, kteří se rozhodují nebo budou rozhodovat o volbě psychoterapeutického výcviku. Také pracovní psychologové jsou vítáni. Workshop je otevřen též duchovním, kteří pracují nebo chtějí pracovat se skupinami.

Cena je 500,- Kč, po 10. 10. 95: 700,-Kč. Místo: Praha 1, Břehová 3. Možnost noclehu. Počet účastníků je omezen, neváhejte tedy se svou závaznou přihláškou dlouho.

Závazná přihláška na workshop dánského Institutu skup. analýzy:

Jméno, titul: _____ věk: _____

Profese: _____ zaměstnání: _____

Kontaktní adresa: _____

Telefon, fax, e-mail: _____

Potřebuji nocleh: ano / ne Členství v ČSPP: ano/ ne

Znalost angličtiny: žádná, slabá, částečná, rozumím a domluvím se, dobrá, velmi dobrá

Znalost francouzštiny: žádná, slabá, domluvím se, dobrá, velmi dobrá

Předchozí výcviky v psychoterapii (stručně): _____

Přihlášku adresujte ČSPP, Břehová 3, 110 00 Praha 1.

se sídlem v Praze 1, Břehová 3, 110 00

- otevírá **výcvikovou skupinu ve skupinové analýze v anglickém jazyce**. Skupinu povede Marie/Ange Wagtmann, M.A., klinický psycholog, člen Institutu pro skupinovou analýzu v Kodani. Výcvik ve skupinové analýze se skládá ze zkušenostní skupiny, teorie skupinové analýzy a supervize.

Program je časově rozložen cca na 3 - 4 roky a splňuje evropské normy pro výcvik ve skupinové analýze. Skupina se bude scházet 1x za 14 dní na dvě sese (4 hod. celkem), počet seší během roku celkem 34.

Cena jedné sese pro jednoho účastníka bude přibližně 70,-Kč.

Přihlášky co nejdříve na adresu společnosti. Předpokládaný začátek výcvikové skupiny je 1. 11. 1995.

- má stálý výcvikový program v **individuální psychoanalytické psychoterapii**

- od ledna 96 zahájí výcvikový program v **dětské individuální psychoanalytické psychoterapii** pod vedením britských tréninkových dětských psychoterapeutů.

Dr. M. Šebek

Společnost ECHA (European Council for High Ability) - STaN (Společnost pro talent a nadání - česká odbočka) pořádá

22. pracovní den

dne 20. října 1995 ve 14.00 hod ve Velké posluchárně Psychiatrické kliniky, Ke Karlovu 11, Praha 2.

Téma: Péče o nadané v cizích zemích

Přednášky a diskuse.

Místopředseda:
Prof. PhDr. J. Švancara, DrSc.

Předsedkyně:
PhDr. E. Vondráková

Slovenská psychologická společnost

pořádá v Bratislavě dne 20. listopadu 1995 seminář o **výzkumech lateralit** s mezinárodní účastí (prof. Gruzelier, prof. Hugdahl a další). Bližší informace na tel. 07/375 683 nebo fax 07/373 442 nebo e-mail: kvsbk@savba.sk.

Poradenský den

dne 10. 10. 95 v Modré posluchárně, FFUK, Celetná 20, Praha 1.

Téma: Psychologické aspekty spolupráce poradenského psychologa se školou

Program:

- 10.00 V. Mertin: Úvod
- 10.15 A. Furman: Školní psychologie na Slovensku
- 11.15 R. Braun: Pojetí školního psychologa v Základní škole v Libčické
- 11.35 V. Valeš, V. Hradecký: Informace o inspekcí v poradnách
- 12.20 J. Brunclíková: Aktivita MŠMT na úseku poradenství
- 12.30 P. Klíma: Činnost APPŠ
- 12.35 P. Klíma: Školní psychologové ve státní poradně po 14 letech
- 12.50 J. Zapletalová: Školní psycholog na integrované střední škole
- 13.05 J. Rejlová: Pojetí školního psychologa

Další Poradenský den se koná 28. 11. 1995 v obvyklém čase na témže místě na téma:

Psychologické aspekty integrace postižených dětí v našem školském systému.

PhDr. Václav Mertin, katedra psychologie FFUK

PhDr. Helena Hudečková, Pražská ped. psycholog. poradna

PhDr. Petr Klíma, Asociace poradenských pracovníků ve školství

Dne 12. 9. 1995 byl v Praze založen Český grafagnostický kroužek sdružující zájemce o studium grafických projevů (kresby a písma). Zájemci o spolupráci a členství se mohou hlásit na adrese: Český grafagnostický kroužek, PaedDr. Anna Kucharská Bachmačské nám. 3, 160 00 Praha 6. Dalšími odbornými garanty jsou doc. PhDr. RNDr. Marie Vágnerová a PhDr. Jaroslav Šturma.

Pražská psychoterapeutická fakulta (PPF)

zahajuje další, již pátý rok své činnosti. Studium je určeno především odborníkům, poskytuje základní teoretické vzdělání v rozsahu 354 hodin. Úplné psychoterapeutické vzdělání, které je nutné k výkonu tohoto povolání vyžaduje kromě teorie také osobní zkušenost se sebou anebo s pacienty či klienty a supervizi.

PPF poskytuje kromě teoretického vzdělání také sebezkušenostní výcvik. Teoretické studium je tříleté, přednáší se vždy poslední víkend v měsíci (září - červen, vyjma prosinec), a to v pátek od 18. - 22.00 hodin, v sobotu od 9. - 18.00 hodin. Od letošního roku na novém místě: Duchovní správa sv. Vojtěcha, Kolejní 4, Praha 6 (5 min. od stanice metra Dejvická).

První víkend fakulty v tomto šk. roce bude 29. a 30. září. Kromě přednášek a volitelných seminářů pořádá fakulta v rámci studia také debaty a kolokvia s významnými psychoterapeuty a odborníky příbuzných oborů.

PPF vydává také skripta (k dostání na fakultě). V současnosti se PPF snaží o zapojení do školského systému podle nového vysokoškolského zákona.

Kontaktní adresa: PPF, Vejvanovského 1610, 149 00 Praha 4, je do 13.00
tel.: 794 0879 - 80. = tel. Kysilková

PhDr. Jiří Růžička

Doc. MUDr. Jaroslav Skála, CSc.

Ústečtí psychologové úspěšně zorganizovali mezinárodní konferenci o státu a univerzitě

Pod názvem „Stát a univerzita v nové Evropě: liberální budoucnost?“ se uskutečnila v Ústí nad Labem 2. - 7. VII. 1995 druhá mezinárodní konference o aspektech liberalismu¹ organizovaná Univerzitou v Brightonu a Univerzitou J. E. Purkyně. Dvacet příspěvků bylo z velké Británie, pět z Běloruska, tři z Ruska, čtyři z České republiky, dva z USA a po jednom z Polska, Ukrajiny, Izraele a Kanady.

Konferenci řídili ústečtí psychologové O. Fleischmann, K. Kolínská, J. Mattioli společně s dalšími českými a anglickými pracovníky, zejména s panem B. Brecherem z Univerzity v Brightonu, jehož původ je český a ovládá češtinu stejně dobře jako angličtinu. To velmi ulehčovalo do- rozumění. Vyšel sborník tezí referátů v angličtině. V roce 1996 vyjde v anglických Averbury Series in Philosophy kniha redigovaných referátů. Zde si připomeneme některé základní teze:

1) Vývoj společnosti vyžaduje, aby se stále zkoumaly možnosti svobody. Univerzita k tomu má podstatnou měrou přispívat. Představitelé států ji v tom mají podporovat. Jednou ze základních etických funkcí vysokoškolských profesorů také je říkat pravdu těm, kteří vládnou.

¹ První se konala v Ústí nad Labem 8. - 13. VII. 1992. Sborníky z této konference jsou ještě k dispozici na katedře psychologie Pedagogické fakulty Univ. J. E. Purkyně.

2) Univerzity mají být akademicky autonomní, ideologicky neutrální. Mají rozvíjet tradici kritického vědeckého zkoumání (objektivní verifikaci). Nemají být politicky stranické ale také ne politicky nihilistické. Demokracii je třeba rozvíjet morálně. Univerzita má v tomto ohledu zvláště významnou úlohu.

3) Na univerzitách by se měla zdokonalovat nejen kvalita speciálního vzdělávání, ale též kvalita občanské zodpovědnosti. Studentům by se měl usnadňovat vývoj demokratické osobnosti. Učitelé by měli podporovat seberealizaci studentů a růst jejich nezávislosti.

4) Univerzitní učitelé by vedle výuky zároveň měli být schopni a ochotni věcně se zamýšlet nad různými závažnými společenskými problémy a hledat účinná řešení. Na univerzitách se mají vyvíjet flexibilní formy interdisciplinarity.

Na konferenci se podařilo podat přehled vývoje britského liberálního stylu vzdělanosti v paralele ke způsobu autoritářskému (monarchistickému a nověji komunistickému) až po liberalizaci v letech devadesátých u nás. Podařilo se také vystihnout současné liberální přístupy k univerzitnímu vzdělávání ve střední Evropě, navazující na tradici let dvacátých, třicátých i několika let poválečných.

Prof. J. Hoskovec

Středisko psychologických služeb, Jakubská 7, 602 00 Brno oznamuje, že ve své nabídce akcí II/95 bylo uvedeno špatné telefonní a faxové číslo. Správně je 05/42214537.

Nový psychologický měsíčník PROPSY

Propsy je psychologický časopis vydávaný od května t.r. studenty psychologie FF UK v Praze a určený pro nejširší psychologickou veřejnost. Jeho náplň tvoří původní články našich autorů, překlady, recenze, rozhovory, úvahy, velké množství aktuálních informací o odborných akcích (přednášky, konference, kurzy, výcviky...), informace o nových knihách, články věnované počítačové tematice (CD-RGM, E-mail...) atd. Propsy vychází měsíčně (mimo letní prázdniny) a má rozsah 24 - 28 stran.

Do prvních dvou čísel přispěli: prof. PhDr. Jiří Hoskovec, CSc., prof. PhDr. Jan Čáp, DrSc., doc. PhDr. Soňa Hermochová, CSc., PhDr. Jiří Špek, prof. MUDr. Hanuš Papoušek, DrSc., RNDr. Jaromír Juna, CSc., PhDr. Václav Mertin, CSc., Z. Fencel, V. Hrubý, M. Rybka a další. Třetí číslo vychází 19. září.

Gená jednoho výtisku je 6 Kč a více (podle možnosti; výrobní cena 12 Kč). Propsy je k dostání v knihovně a na sekretariátu katedry psychologie FF UK (Celetná 20, Praha 1). Objednávky na předplatné zasílejte na adresu: Lenka Svobodová, U Slavie 2, 100 00 Praha 10 nebo E-mailem na adresu REDAKCE.PROPSY@ff.cuni.cz. V případě zájmu Vám zdarma zašleme jeden výtisk na ukázkou (do vyčerpání zásob).

Mezinárodní aktivity

International Reading Association

pořádá 16. světový kongres

v době od 9. do 12. července 1996 v Praze v hotelu Hilton.

Téma: Literacy in a Changing World

Předmětem přednášek, workshopů, plenárních zasedání jsou nejširší aspekty gramotnosti: rozvíjení čtenářství u malých dětí, specifické poruchy čtení a psaní, vztahy čtení a psaní, celoživotní učení, vhodné knihy pro mládež, podpora čtení v rodině, měnící se role knihoven v současném světě. Pokud lze soudit z předložených anotací a přihlášených osob, program bude přitažlivý. Očekává se účast přibližně 1000 účastníků (psychologů, pedagogů, knihovníků) z celého světa.

Česká společnost pro podporu a rozvíjení čtenářství

(CzechRA - Matějček, Opravilová, Ernestová, Zelinková, Dan, Jošt, Kucharská, Vágnerová, Šturma, Nouzová, Pišlová, Swierkoszová, Mertin) připravuje ve spolupráci s dalšími organizacemi v rámci kongresu český program. Pro české účastníky je připravený speciální snížený kongresový poplatek (cca dvacetina poplatku zahr. účastníků).

Zájemci o účast mohou kontaktovat všechny uvedené kolegyně a kolegy. Písemný kontakt: PhDr. V. Mertin (CzechRA), PPPP, Ohradní 20, 145 00 Praha 4, tel/fax 02/425559.

PhDr. Václav Mertin

Katolische Universität Eichstätt

pořádá **38. konferenci experimentálně pracujících psychologů**
TeaP '96

v době od 1. do 4. dubna 1996. Zájemci o účast mohou získat bližší informace v sekretariátu ČMPS.

XXVI. mezinárodní kongres psychologů

pod záštitou IUPsyS se koná 16. - 21. dubna 1996 v Montrealu, Kanada. Informační bulletin si lze vyžádat na sekretariátě ČMPS.

Názory a polemiky

K problematice psychol. výběru osob pro práci v bezpečnostních agenturách byly na stránkách Zpravodaje uveřejněny příspěvky dr. Hrocha a dr. Lukeše. Téma je zajisté aktuální a přitažlivé, ale má-li jít do hloubky a k podstatě věci, přesahuje zřejmě rámec Zpravodaje. Dr. Hroch nám sdělil, že se s dr. Lukešem dohodli na dalším vyjasňování stanovisek v odborném tisku.

Televize a násilí

S posledně uveřejněnými názory (Zpravodaj č. 20) Prof. Matějčka a Doc. Břicháčka nelze nesouhlasit. Navázal bych na myšlenku Prof. Matějčka: "Ono nejde o jednotlivosti, nejde o to, zda-li jeden program (rozumí se v televizi) je takový a druhý onaký, jde o celkovou citovou atmosféru, kterou si společnost vytváří a ve které žije." Ano, ale myslím, že nejde pouze o vytváření atmosféry citové, ale i atmosféry myšlenkové, atd., prostě o celkový životní styl. Jednotlivosti jsou záslužné, ale jsou jenom jednotlivostmi. Mohou pomoci semtam, někdy a někde a náhodou.

Plyne násilí mezi lidmi z tzv. lidské přirozenosti a televizní programy předvádějící násilí jsou prostě její součástí a neovlivní ji? Nebo je výskyt násilí podstatně variován jinými okolnostmi? Přikláním se ke druhé možnosti. Všeobecně se uznává, že lidské chování vůbec je určováno mnoha okolnostmi. Proč by to nemělo platit právě o násilném chování?

Můj příspěvek k této problematice je poněkud netradiční. Spočívá ve využití výkladu V. Filkorna o etapách vědeckého poznání. Podle něho je předmětem klasifikačního poznání podobnost mezi jevy. Předmětem vztahového poznání je hledání prvků, z nichž jsou složeny zkoumané celky a hledání vztahů mezi nimi. Následující kauzální poznání odhaluje příčinné vztahy. Poznávané skutečnosti jsou způsobeny příčinou, která není jejich součástí. Dialektické poznání (podle Mikšíka "systémově - genetické") chápe skutečnost a jednotlivé celky jako dynamické a samovyvíjející se.

Nebylo by možné aplikovat Filkornovy etapy vědeckého poznání na dějiny a vývoj poznání a způsob myšlení vůbec? Nepochybuji o tom, že ta či ona úroveň poznání či způsob myšlení se promítá do způsobu chování a do odpovídajícího životního stylu - jakož i naopak. Která úroveň poznání charakterizuje dnešní dobu?

Vycházím z následující úvahy. Hlavní metodou kauzálního poznání je experiment. Vyznačuje se snahou ovlivnit zkoumaný jev za patričné kontroly. Poznávání příčinných vztahů v dávných dobách a vytvoření kategorie kauzality muselo být podmíněno podobně - snahou po ovlivnění

existenčních podmínek. Za počátek období podstatného ovlivňování existenčních podmínek člověka se považuje vznik zemědělství. Člověk se stal aktivním ovlivňovatelem. Nepochybně v té době mohl již reflektovat (byť postupně a živelně) nové vztahy pomocí kategorie, kterou dnes nazýváme příčina.

Jeho poznání však nebylo určitě ještě na takové úrovni, aby mohl odhalovat skutečné a mnohočetné příčiny. Do kauzálního vztahového rámce vkládal smyšlené příčiny v podobě bytostí a jevů, jejichž existenci si nemohl praktickou činností ověřovat. To bylo a je dosud zdrojem mysticko-démonického myšlení, které sice odpovídá kauzálnímu vztahovému rámci, je však silně modifikováno iracionálními prvky (strachem, přáním apod.). V průběhu deset tisíc let trvajících způsobu kauzálního myšlení (který byl v nedávných stoletích různým způsobem precizován jako jediná metoda poznání, viz např. Descartes) došlo k jeho významným změnám. Blesk, nemoci apod. nejsou dnes chápány jako projev boží vůle. "Kauzalismus" znamenal obrovský posun v lidském poznání a způsobu myšlení. Umožnil objevovat příčiny různých nemocí, zdroje energie atd. Usnadňoval člověku existenci, současně však přinášel a přináší mnohá utrpení, což se z nejrůznějších důvodů nechápe nebo nebere v úvahu.

Jaké chování, jaký životní styl odpovídá kauzálnímu způsobu myšlení? Kauzální poznání je poznáním jednosměrným, řekl bych "přímým". "Přímým" v tom smyslu, že sleduje pouze přímý směr od příčiny k účinku, nikoliv naopak. Nebere v úvahu "zpětné působení". Chování v rámci tohoto modelu poznávání je "přímým působením". Je zasazeno do řetězce sociálních vztahů, který je pojmán či prožíván jako jednosměrný, v němž existuje někdo "nade mnou" a někdo "pode mnou".

Vzhledem k notoricky známým skutečnostem z historie i ze současnosti nepochybuji o tom, že v dnešním způsobu myšlení i v řízení společnosti převládá "kauzalismus" a "přímé působení" jako hlavní metoda. Převládají vlastní zájmy proti zájmům jiných jedinců a skupin i proti zájmům společným v duchu individualismu.

"Kauzalismus" se projevuje "negativním přímým působením" nejen ve vztazích mezi jedinci a skupinami (sociálními, náboženskými, národnostními). Projevuje se a pronikl posléze do vztahů mezi lidmi a jejich životním prostředím vůbec.

"Pozitivní přímé působení", např. v podobně charitativní činnosti, se pohybuje v rámci "kauzalistického" životního stylu. Tvoří ony "jednotliviny", byť dobré a záslužné. Pokud však nepovedou ke změně způsobu myšlení a metod řízení společnosti, budou upevňovat stávající sebevražedný životní styl.

"Kauzalismus" se projevuje hmatatelně, např. institucionalismem. V něm je všechno uspořádáno v duchu "přímého působení" shora, směrem následujícího řetězce manipulujících a manipulovaných jedinců. Není rozhodující, zda jde např. o církevní hierarchii nebo hierarchii majetnickou v rámci kapitalistického tržního systému (dříve feudálního atd.) nebo hierarchii v rámci ekonomiky řízené dogmaticky centrálně. Není ani tak podstatný sám institucionalismus jako způsob jeho řízení, který je poplatný "kauzalistickému" nazírání na svět a který vytváří společenský životní styl, v němž nátlak, manipulace a násilí nejsou jen běžnou součástí, ale jednou z metod řízení.

Myslím si, že problémy dnešního světa nelze řešit pouze v rámci dosud převládajícího kauzálního způsobu myšlení. Ten by bylo třeba změnit. Jakým směrem? Odpověď je naznačena v úvodu článku. Jakým způsobem? Těžká odpověď. Určitě však nelze čekat až si lidé osvojí jiný a svým potřebám více odpovídající způsob myšlení živelně jako v dobách dávno minulých, kdy vznikalo zemědělství. Na to při dnešním tempu vývoje tzv. "civilizace" není čas. Je třeba postupovat záměrně. Uvedu příklad. Humanismus je spojován s tzv. lidskými právy jednotlivce (např. s tzv. "svobodou" myslet si cokoliv, projevovat se, cestovat atd.). Chápu to jako typicky nesystémový přístup. Jaká a k čemu svoboda pohybu po planetě, která je živelně (a mnohdy to vypadá, že z hlediska podnikatelských zájmů systémově) devastována, po planetě, kde je nedostatek vody, čistého vzduchu, je přemíra slunečního záření atd. Humanismus by měl být koncipován v nesrovnatelně širším měřítku zahrnujícím zachování existence lidstva a jeho životního prostředí. Jedině za těchto okolností mohou být rovněž naplněna tzv. práva jednotlivců v dosavadním pojetí. To by byl příklad dialektického či systémově-genetického přístupu.

V rámci systémového přístupu však nelze zužovat problematiku životního prostředí pouze na ozónové díry, na ničení tropických pralesů hladovými zemědělci a nenasytými podnikateli, na ničení krajiny těžbou surovin (také nenasytými podnikateli, dokonce ani ne domácími) např. kdesi u Berouna. Do životního prostředí patří rovněž zrychlující se převažování lidské biomasy v biosféře planety, způsob zástavby lidských obydlí, hluk atd., ale samozřejmě i program v televizi a to bez ohledu na rádobu "argumenty", že si mohou vybrat ten nebo onen program nebo vůbec televizor nezapínat. Právě tak by mohl někdo doporučit těm od Berouna, aby se přestěhovali.

Doc. Chrudoš Valoušek
došlo v březnu 1995

Školní psycholog - nová forma psychologických služeb ve školství

Využívám těchto stránek ke sdělení o nové formě psychologických služeb, které se v posledních letech u nás objevily na půdě škol. Poskytuje je tzv. školní psycholog (dále ŠP), což je název pracovní, neboť funkce ŠP není zatím v ČR statuována a legislativně zakotvena.

Podnět k angažování psychologů vychází ze škol samotných, nejčastěji s právní subjektivitou, soukromých; školy zaměstnávají psychology na částečný či plný úvazek a samy jej také honorují - buď z vlastních zdrojů nebo rodičovských rad apod. Tím dávají najevo, jak naléhavě potřebují, aby odborný servis škole vycházel z jejich potřeb.

Avšak živelný rozvoj, který předchází krystalizaci každého nově aplikovaného oboru, má být v tomto případě usměrněn z centra a je třeba napomoci, aby se vše řešilo ku prospěchu těch, kteří potřebu služeb psychologů pociťují.

Předně nejde o úplnou novinku: už v 70. letech se zejména na Slovensku činily pokusy o zavedení ŠP do praxe, ale podařilo se, a to opět jen na Slovensku, až po r. 90. U nás existuje jen výchovně-poradenský systém bez zásadních změn.

Analýzy, které se přece jen u nás začaly od r. 85 objevovat (1,2), umožňují vidět konkrétní školu s jejími problémy nejen ze zorného úhlu psychologického, ale i v širokých kontextech vzdělávacího a školského systému. Uvědomujeme si, že škola jako taková má potřebu rychleji vyjít od výukově-disciplinárního systému a transmisivního vyučování ke skutečnému vzdělávání celé osobnosti. Jestliže hledá principiální kritéria pro nová rozhodnutí a nové cesty, má psychologie po dlouhé době šanci požadovat, aby škola při transformaci výuky i výchovy respektovala zákonitosti ontogenetického vývoje jedince a zohledňovala psychofysiologické a sociální potřeby dětí i skupin, v intencích zásad globálního zdraví.

V materiálu MŠMT ČR "Kvalita a odpovědnost" (3) je akceptace tohoto přístupu vyjádřena požadavkem poskytovat každému žákovi vzdělání **vzhledem k jeho individuálním schopnostem** včetně metod, které to v praxi umožní - vnitřní diferenciaci a individualisaci výuky například.

Z hlediska škol je však taková transformace náročná, mj. proto, že jde o množství změn. Cíle vzdělávání se posouvají: přenášejí se důrazy z poznatkové oblasti do sféry postoje, namísto memorování se usiluje o samostatnou práci, zřetel na disciplínu se nahrazuje, ev. je třeba nahradit, zřetelem na spolupráci. Formy práce s dětmi se socialisují, namísto separace postižených přichází integrace... To vše je náročné jak pro děti, tak pro učitele, a když si školy nově koncipují vlastní vzdělávací profil,

pocitují potřebu služeb, které jim k dosažení těchto cílů pomohou.

Zde nejčastěji nastává poptávka po službě psychologa a je to také nejperspektivnější situace pro uplatnění psychologických hledisek, zavádění nových způsobů práce a získávání posice psychologa v relativně cizím terénu.

Psycholog ovšem ve škole nedělá transformaci, nýbrž si všimá psychol. aspektů života školy jako konkrétního sociálního organismu (analogie s prac. psychologem v průmyslovém podniku se přímo vnučuje). Zkušenost z působení na škole ukazuje, že téměř veškerá praxe školy potřebuje psychologický komentář a doporučení k řešení. ŠP také může lépe a jinak než pedagog identifikovat a interpretovat potřeby konkrétní školy a i toto je více či méně vědomým přáním těch ředitelů, kteří psychologa angažují.

Z uvědomovaných potřeb škol je všeobecně na prvním místě intenzivní, bezprostřední kontakt s psychologem. Další okruhy činností už souvisí s charakterem a úrovní školy a vliv má i typ aglomerace, ve které se škola nachází. Může se žádat stanovisko k hodnocení, k organizaci skupinové spolupráce, model spolupráce s rodiči, ale také permanentní depistáž dětí ohrožených psychicky či sociálně, které by učitelé za ohrožené neoznámili, vytvářet programy rozvoje osobnosti pro třídy, poskytovat mnohočetné zpětné vazby z pozorování ve třídě učiteli, posuzovat přiměřenost výukových postupů, problém integrace obecně nebo jako otázku učebních stylů, či jako problém zdravých dětí, a další - opět podle té které školy dle její objednávky.

Práce ŠP v tomto pojetí představuje preventivní přístup. A protože pomáhá redukovat problémy nikoli převážným zaměřením na problémového žáka, ale prostřednictvím ovlivňování vzdělávacího procesu, má tak šanci stát se institutem **primární prevence**.

Bylo by však nešťastným omylem pohlížet na ŠP jako na alternativu existujících výchovně-poradenských služeb. Ověřila jsem si, že ŠP může pracovat ve škole, aniž se kopíruje program poradny; nejde tedy o konkurenční služby.

Škola totiž stále potřebuje zasáhnout v případě dětí dysfunkčních, difilních, některých neurotických či ohrožených patologickou rodinou... a ráda využije služeb zavedeného systému PPP, který je v obecném povědomí veřejnosti spojován s pomocí problémovému jedinci, příp. subklinické populaci. Reedukační, resocializační, terapeutická aj. speciální korektivní péče poraden, spojená s týmovým zázemím, není už celkem vzato v intencích ani možnostech školních psychologů. Služba takové kvality, zejména vyvine-li se v moderní systémovou práci s klientem a významnou referenční skupinou, je to, co očekávají jak školy, rodiče, tak ŠP.

Zaměřením na jednotlivce v potížích zabezpečuje poradenství jako systém rovinu **prevence sekundární** (což neznamená, že nutně už má všechny podmínky) a současně se tak odlišuje od zaměření ŠP.

Servisní paleta ŠP bude nejen nová, ale i rozsáhlá, a realizace požadavků bude vyžadovat větší škálu znalostí a dovedností. Představíme-li si činnosti jako je psychologické ovlivňování koncepce školy, osvětlu pedagogů, ovlivňování sociální atmosféry, programů sociálního vzdělávání, podněty pro osobní manažering, příprava integrativních programů, osobní poradenství pedagogům, ...pak rovněž odborný přístup, postupy, odborné nástroje se odlišují od poradenských.

Domnívám se, že je třeba uchránit perspektivy, které jsou implicitně obsaženy v praxi ŠP a které nejsou iluzí, protože nově pojaté teorie učení, ověřené nové výukové systémy, programy rozvoje osobnosti, rozborů stylů učení atd. jsou oporou a nástroji právě pro tuto profesi.

Zavádění nové psychologické služby ve školství je zatím provázeno nedůvěrou, příp. preferováním modelu zintenzivněné pedagogicko-poradenské služby. Pokud jde o ni, školství ji lze jen přát; jinak jde o zavírání očí. Praxe to už řeší sama, byť s obtížemi finančními i legislativními: školní psychologové v ČR praktikují. Stavovské zázemí jim poskytuje "Asociácia školských psychologov" se sídlem na Slovensku, která je otevřena i kolegům z ČR, v Radě jsou zastoupeni čeští psychologové. Asociace (AŠP) je členem organizace ISPA (International School Psychology Association), pořádá konferenci s mezinárodní účastí, ale zejména pořádá specializační vzdělávání. Pro práci školního psychologa existuje Etický kodex, který přijala ISPA, existuje i časopis ŠP, mezinárodní i na Slovensku pro členy AŠP.

Proto není na místě formalistní přístup, ani případné centralistní řešení problému ŠP. Je víc než zřejmé, že stavovsky nezůstanou ŠP "bezprizorní" a že nedostatky, které by bylo pošetilé zakrývat, nejsou důvodem ke zpochybňování, neboť daleko nejspíše souvisejí s nedostatečnými podmínkami pro rozvoj praxe i profese.

Byla jsem svědkem obtížného zavádění pracovních psychologů do průmyslových podniků; to však nebyly školy plné dětí a nebylo to v roce 1995...

Dovětek: Kromě poděkování za případný komentář či návrhy připojuji kontaktní adresu také pro zájemce o spolupráci mezi ŠP. : J. R., Drtino-va 12, 150 00 Praha 5.

Literatura:

1. Matějček Z.: Jsou naše děti přetěžovány? Psychol. a psychopatol. dieťaťa, 1985
2. Havlíčková M. a kol. NEMES: Svoboda ve vzdělávání a česká škola. Návrh koncepce školství ČR, 1991
3. MŠMT ČR: Kvalita a odpovědnost. Program rozvoje vzdělávací soustavy, říjen 1994

PhDr. Jarmila Rejlová
školní psycholog, člen Rady AŠP
došlo v srpnu 1995

Volná místa

ARCANA-non-PROFIT, společnost pro zdraví, krásu a duchovní rozvoj, nezisková organizace, klub – hledá zájemce o odbornou spolupráci (nejen psychology). Je připraven také nový časopis DATEL, v němž uveřejníme Vaše příspěvky. Inzerce zdarma.

Informujte se za dvě známky: ARCANA, p.p. 58, 611 58 Brno.

Dětské krizové centrum, zabývající se problematikou dětí týraných, zneužívaných a zanedbávaných, hledá na uvolněné místo PSYCHOLOGA (nejlépe muže). Hlaste se prosím na uvedenou adresu písemně se stručným životopisem a seznamem praxe.

Dětské krizové centrum, V Zápolí / Na lánech 1250, Praha 4 - Michle, tel/fax 42 54 47 nebo 612 10 612.

Nabídka – Od října 1995 nabízím v Praze na Sporilově k pronájmu prostory psychologického pracoviště. Bližší informace je možno získat na adrese: PhDr. Vlachová Marie, Pšencíkova 678, 140 00 Praha 4, tel. 4717713 (večer).

Příspěvky do Zpravodaje se přijímají strojopisem, na disketě v T 602 (obratem bude vrácena) nebo kratší telefonicky.

Uzávěrka prosincového čísla 15. listopadu 1995.

Formulář pro adresář psychologů

(Vyplněné prosíme zaslat na adresu ČMPS, Kladenská 48, 160 00 Praha 6)

Jméno, příjmení (titul): _____

Rodné příjmení: _____

Vysoká škola, obor: _____

Specializace, odborné zaměření: _____

Název pracoviště, adresa, telefon: _____

Členství v odborných společnostech: _____

Délka praxe v oboru: _____

Adresa pro korespondenci: _____

Datum: _____ Podpis: _____